



ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Kaniové a soudců JUDr. Ivo Pospíšila a Mgr. Sylvy Šiškeové v právní věci žalobce: **B. A.**, zastoupen Mgr. Umarem Switatem, advokátem se sídlem Dědinova 2011/19, Praha 4, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 20. 12. 2018, č. j. OAM-105/LE-LE05-HA12-2017, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 22. 7. 2020, č. j. 31 Az 3/2019 – 69,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 22. 7. 2020, č. j. 31 Az 3/2019 – 69, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Žalobce podal dne 23. 6. 2017 u Ministerstva vnitra, Odboru azylové a migrační politiky (dále jen „žalovaný“) žádost o udělení mezinárodní ochrany. Tvrzeným důvodem žádosti byla obava o jeho bezpečnost v zemi původu, tj. Pákistánu. Žalobce uvedl, že je stoupencem hnutí Ahmadíja a pro své náboženské vyznání byl opakovaně vystaven útokům ze strany muslimů. S násilím se setkal jak žalobce, tak jiní členové jeho rodiny, přičemž pákistánská policie jednotlivé incidenty nikdy nevyšetřila. Žalobce poukázal na všeobecnou nevraživost muslimů vůči osobám ahmadíjského vyznání s tím, že diskriminace a násilnosti vůči ahmadíjům jsou všudypřítomné. Pákistánské státní orgány přitom nedokáží poskytnout ahmadíjskému obyvatelstvu proti tomuto jednání účinnou ochranu.

[2] Žalovaný rozhodnutím ze dne 20. 12. 2018, č. j. OAM-105/LE-LE05-HA12-2017, (dále jen „napadené rozhodnutí“), žalobci mezinárodní ochranu podle § 12 až § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, neudělil. Připustil, že situace ahmadíjského obyvatelstva v Pákistánu je nepříznivá. Shledal však, že výpovědi žalobce se vyznačují zásadními nesrovnalostmi, které činí jeho azylový příběh nevěrohodným.

II. Rozsudek krajského soudu

[3] Proti rozhodnutí žalovaného se žalobce bránil žalobou ke Krajskému soudu v Hradci Králové, který ji v záhlaví specifikovaným rozsudkem zamítl.

[4] Krajský soud se postupně zabýval splněním podmínek pro udělení jednotlivých forem mezinárodní ochrany zakotvených v zákoně o azylu.

[5] Nejprve konstatoval, že žalobce nesplňuje podmínky pro udělení azylu podle § 12 písm. a) zákona o azylu, neboť nic nenasvědčuje tomu, že by byl pronásledován z důvodu uplatňování politických práv a svobod.

[6] Pokud se jedná o důvody pro udělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu, odkázal soud na definici pojmu pronásledování a rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 3. 2008, č. j. 2 Azs 71/2006 – 82, ze dne 30. 6. 2005, č. j. 4 Azs 440/2004 – 53, a ze dne 31. 7. 2008, č. j. 7 Azs 43/2008 – 47. Uvedl, že žalobce měl v Pákistánu problémy se soukromými osobami a svou situaci se pokusil řešit se státními orgány (policí) pouze jednou. Ve světle těchto skutečností nelze dle mínění krajského soudu dovodit, že by byl žalobce pronásledován ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu.

[7] Soud se dále vyjádřil k podmínkám pro udělení humanitárního azylu. Upozornil na relevantní judikaturu Nejvyššího správního soudu, z níž vyplývá, že na udělení azylu z humanitárních důvodů nevzniká právní nárok a je toliko na správním uvážení žalovaného, zda jej udělí či nikoliv. Žalovaný se dle mínění soudu situací žalobce podrobně zabýval a zohlednil všechny okolnosti relevantní pro udělení mezinárodní ochrany ve formě humanitárního azylu.

[8] K možnostem udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu soud uvedl, že žalobci v případě návratu do vlasti nehrozí vážná újma v důsledku uložení nebo vykonání trestu smrti. Rovněž neshledal, že by mu hrozilo mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání. Poukázal na čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, z něhož vyplývá, že aby byl případný trest ponižující, muselo by doprovodné ponížení a pokoření dosáhnout mimořádného stupně úrovně. Ze skutečnosti, že v určité zemi panuje problematická situace v oblasti ochrany lidských práv, pak nelze dle krajského soudu dovodit, že jsou všichni její obyvatelé vystaveni pronásledování či jinému jednání naplňujícímu důvody pro udělení mezinárodní ochrany. Žalobce přitom neuvedl žádné skutečnosti, z nichž by vyplývalo, že byl v Pákistánu ze strany státních orgánů vystaven jakémukoliv nelidskému či ponižujícímu zacházení. Krajský soud doplnil, že v Pákistánu neprobíhá ozbrojený konflikt a vycestování žalobce není v rozporu s mezinárodními závazky ČR. V případě žalobce tedy neshledal žádný z důvodů pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu.

[9] Krajský soud se v neposlední řadě zabýval též možností udělení azylu, potažmo doplňkové ochrany za účelem sloučení rodiny. Ze správního spisu však nevyplývalo, že by některý z rodinných příslušníků žalobce požíval mezinárodní ochrany.

III. Kasační stížnost a vyjádření žalovaného

[10] Žalobce (stěžovatel) brojí proti rozsudku krajského soudu kasační stížností z důvodu podle § 103 odst. 1 písm. b) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“). Napadené rozhodnutí žalovaného považuje za nezákonné a nepřezkoumatelné pro nesrozumitelnost. K tomu uvádí, že žalovaný nevycházel z náležitě zjištěného skutkového stavu a podklady, které si obstaral, byly neúplné a neaktuální.

[11] Stěžovatel zdůraznil, že žalovaný se nezabýval podstatou věci. Je obecně známou skutečností, že politická a humanitární situace v Pákistánu je dlouhodobě napjatá. Hlavním problémem je neschopnost policejního aparátu zajistit bezpečnost stěžovatele, který se v minulosti potýkal s útoky z důvodu jeho náboženského vyznání (opakované bití, rozstřílení domovních dveří apod.). Po označení viníků policejní orgány nekonaly a ochranu stěžovateli neposkytly. Útoky byly přitom projevem nenávisti skupiny osob vyznávající většinové náboženství, nejednalo se tedy o potíže se soukromými osobami, jak nesprávně dovodil krajský soud.

[12] Stoupenci hnutí Ahmadíja (mezi něž se stěžovatel řadí) jsou v Pákistánu běžně podrobováni šikaně, nelidskému zacházení a mučení. Stěžovatel se v případě návratu do vlasti obává pronásledování z důvodu jeho náboženského vyznání. V Pákistánu neexistuje svoboda projevu, veřejné projevy menšinového náboženského vyznání jsou tvrdě trestány. Ve správním řízení stěžovatel doložil aktuální zprávy k situaci v zemi původu, jimiž se žalovaný náležitě nezabýval, pročez nemohl ani učinit závěr, že se nevztahují k osobě stěžovatele.

[13] Stěžovatel dále uvádí, že pokud by snad jím uváděné důvody nepostačovaly k udělení azylu podle § 12 zákona o azylu, měl mu žalovaný udělit azyl z humanitárních důvodů či doplňkovou ochranu podle § 14a zákona o azylu. Proto navrhuje, aby Nejvyšší správní soud rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

[14] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že rozsudek krajského soudu dostatečně reflektuje jak konkrétní okolnosti případu stěžovatele, tak všeobecné poměry panující v Pákistánu. Žalovaný rovněž trvá na tom, že si ve správním řízení obstaral dostatek podkladů a stěžovateli poskytl možnost uvést důvody, pro něž žádá udělení mezinárodní ochrany. S azylovým příběhem stěžovatele se vypořádal v kontextu shromážděných informací o zemi původu a objasnil, proč jeho žádost nepovažuje za důvodnou. Navrhuje proto, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl, popřípadě z důvodu podle § 104a odst. 1 s. ř. s. odmítl.

IV. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[15] Kasační stížnost byla podána včas, osobou oprávněnou a jedná se o kasační stížnost, která je ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná. Jednou z podmínek věcného přezkumu kasační stížnosti ve věcech mezinárodní ochrany je ovšem také její přijatelnost. Kasační stížnost

je podle § 104a s. ř. s. přijatelná tehdy, pokud svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Podrobněji se podstatou institutu přijatelnosti a jeho dopady do soudního řízení správního Nejvyšší správní soud zabýval v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publ. pod č. 933/2006 Sb. NSS, v němž dovodil, že o přijatelnou kasační stížnost se může jednat v následujících typových případech: 1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu; 2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně; 3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikaturní odklon; 4) pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele.

[16] Stěžovatel v kasační stížnosti žádné důvody přijatelnosti výslovně nesdělil. Jak ovšem vyplývá i ze shora citovaného usnesení, je sice v zájmu stěžovatele, aby uvedl, v čem spatřuje přesah svých zájmů, pokud tak ovšem neučiní, neznamená to, že by Nejvyšší správní soud bez dalšího přikročil k odmítnutí kasační stížnosti pro nepřijatelnost.

[17] V nyní posuzované věci Nejvyšší správní soud shledal, že rozsudek krajského soudu trpí zásadní vadou, která mohla mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele. Kasační stížnost je tedy přijatelná.

[18] Kasační stížnost je důvodná.

[19] Nejvyšší správní soud z obsahu správního spisu zjistil, že stěžovatel za důvod podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany označil především problémy s muslimským obyvatelstvem v Pákistánu. V průběhu správního řízení provedl žalovaný se stěžovatelem několik pohovorů, během nichž hovořil o útocích na jeho osobu, popřípadě na jiné členy jeho rodiny. Žalovaný si k situaci v Pákistánu obstaral množství podkladů, a to především Informaci Úřadu Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR), leden 2017, Informaci Ministerstva vnitra Velké Británie, červen 2018 – *Pákistán: Ahmadíjové*, zprávy Ministerstva zahraničních věcí Spojených států amerických ze dne 20. 4. 2018 a ze dne 29. 5. 2018, zprávu Rakouského centra pro výzkum a dokumentaci ze dne 23. 1. 2018, výroční zprávu Human Rights Watch ze dne 18. 1. 2018, výroční zprávu Amnesty International ze dne 22. 2. 2018, či zprávu Freedom House, leden 2018. Ze spisu dále vyplývá, že dne 24. 9. 2018 stěžovatel žalovanému předložil USB disk obsahující další podklady dokumentující situaci ahmadíjského obyvatelstva v Pákistánu – konkrétně 16 videozáznamů a 6 písemností, především novinových článků. Žalovaný nepřikročil k úplnému překladu těchto podkladů, ale jejich obsah si nechal v průběhu správního řízení přetlumočit ustanoveným tlumočnickem.

[20] Podklady shromážděné žalovaným (jakož i důkazy předložené samotným stěžovatelem) svědčí o veskrze neuspokojivé situaci ahmadíjského obyvatelstva v Pákistánu. Z jejich obsahu vyplývá, že se osoby ahmadíjského náboženského vyznání potýkají s diskriminací a předsudky jak ze strany většinového obyvatelstva, tak ze strany státních orgánů, přičemž násilnosti vůči členům ahmadíjské komunity nejsou ničím výjimečným. Shromážděné zprávy mimo jiné hovoří o tom, že státní orgány nejsou schopny ochranu této menšiny zajistit, respektive schází jim vůle tak činit. Informace UNHCR z ledna 2017 uvádí, že „*trestné činy a násilí spáchané na ahmadíjích nejsou údajně systematicky vyšetřovány a pachatelé takových činů jsou údajně jen zřídka pohánáni ke spravedlnosti.*“ Pákistánský trestní

zákoník obsahuje skutkovou podstatu „rouhačství“ a dále také ustanovení, které je cíleno přímo proti ahmadíjskému obyvatelstvu – tzv. protiahmadíjské zákony. Zpráva Rakouského centra pro výzkum a dokumentaci v této souvislosti mimo jiné uvádí, že „zákon o rouhačství a protiahmadíjské zákony jsou často využívány jak ze strany státních orgánů, tak i ze strany členů společnosti k akcím namířeným proti stoupencům ahmadíjské víry nebo proti konvertitům, resp. k jejich šikanování.“ Obdobné závěry vyplývají i z dalších podkladů obsažených ve správním spise. Zpráva Human Rights Watch ze dne 18. 1. 2018 upozorňuje, že příslušná ustanovení trestního zákoníku osobám ahmadíjského vyznání výslovně zakazují hlásit se ke své víře, stavět mešity či veřejně svolávat věřící k modlitbě. Rovněž upozorňuje na skutečnost, že nenávisť vůči příslušníkům náboženských menšin je hluboce zakořeněná a je podněcována i veřejnou rétorikou politických představitelů. Skutečnosti, že do akcí namířených proti ahmadíjům se zapojovali i oficiální představitelé vlády a státní správy, si všímá též zpráva Ministerstva zahraničních věcí USA ze dne 29. 5. 2018. V neposlední řadě vypovídají shromážděné podklady o ovlivňování soudů nižších instancí, jejichž rozhodnutí, zejména pod vlivem vnějších tlaků, často vyznívají v neprospěch náboženských menšin, aniž by pro jejich odsouzení existovaly důkazy (viz kupříkladu zpráva Ministerstva zahraničních věcí USA ze dne 29. 5. 2018).

[21] Problematického postavení členů ahmadíjské komunity v pákistánské společnosti si byl vědom i žalovaný, který v napadeném rozhodnutí poukazuje na obtíže, s nimiž se tyto osoby potýkají. Na s. 12 napadeného rozhodnutí pak žalovaný uvedl: „*Správní orgán nepopírá, že stoupenci hnutí Ahmadíja se obecně mohou stát terčem negativního jednání ze strany soukromých osob, extrémistických skupin i pákistánských státních orgánů či bezpečnostních složek a odkazuje v této souvislosti i na doporučení UNHCR (...) že členové ahmadíjské komunity, včetně osob, které se stávají terčem útoků militantních skupin nebo které jsou obviněny z trestného činu na základě zákonů o rouhačství nebo protiahmadíjských zákonů, budou s největší pravděpodobností potřebovat mezinárodní ochranu uprchlíka.*“ (...) Po podrobném prozkoumání všech podkladů pro rozhodnutí jím shromážděných je však nucen konstatovat, že ve výpovědích žadatele shledal natolik závažné rozpory, že nemohl dospět k jinému závěru, nežli o nevěrohodnosti jeho sdělení ohledně jím tvrzených potíží ve vlasti a tím i o jeho příslušnosti k jím tvrzené náboženské menšině.“

[22] Stěžejní část odůvodnění napadeného rozhodnutí je pak věnována právě rozboru výpovědí stěžovatele a jejich vzájemnému porovnání, na němž žalovaný demonstruje rozpornost a nevěrohodnost stěžovatelova azylového příběhu. Žalovaný tak činí zejména na s. 13 – 15 napadeného rozhodnutí, a to ve vztahu k posuzování podmínek pro udělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu. Na tytéž závěry poté odkazuje při hodnocení podmínek pro udělení doplňkové ochrany (s. 23 napadeného rozhodnutí).

[23] Je tedy zcela zřejmé, že důvodem pro neudělení mezinárodní ochrany byla v posuzovaném případě nevěrohodnost stěžovatelova azylového příběhu, konkrétně existence zásadních rozporů v jeho výpovědích, nikoliv snad skutečnost, že by stěžovatelem uváděné důvody nebyly v kontextu situace ahmadíjského obyvatelstva v Pákistánu azylově relevantní.

[24] Krajský soud však tuto skutečnost zcela pominul a v řízení přikročil k samostatnému posuzování podmínek pro udělení některé z forem mezinárodní ochrany. Přitom dovedl, že stěžovatelem uváděné důvody pro udělení mezinárodní ochrany

nesvědčí. Takto učinil navzdory obsahu spisového materiálu, který dokumentuje naprosto nevyhovující situaci ahmadíjského obyvatelstva v Pákistánu, přičemž azylový příběh žalobce je založen na tom, že také on byl opakovaně nucen čelit násilí ze strany většinového muslimského obyvatelstva.

[25] Typově podobnou procesní situaci se Nejvyšší správní soud zabýval již v rozsudku ze dne 26. 6. 2014, č. j. 5 As 73/2013 – 79, v němž dovodil, že „[r]ozsudek krajského soudu, jehož závěry nemají oporu v obsahu správního (resp. i soudního) spisu, je nepřezkoumatelný pro nedostatek důvodů.“ Problematikou nepřezkoumatelnosti pro nedostatek důvodů se Nejvyšší správní soud podrobněji zabýval též v rozsudku ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Ads 58/2003 – 75, č. 133/2004 Sb. NSS, v němž zdůraznil, že tento typ nepřezkoumatelnosti je založen „na nedostatku důvodů skutkových, nikoliv na dílčích nedostatcích odůvodnění soudního rozhodnutí. Musí se přitom jednat o vady skutkových zjištění, o něž soud opírá své rozhodovací důvody. Za takové vady lze považovat případy, kdy soud opřel rozhodovací důvody o skutečnosti v řízení nezjišťované, případně zjištěné v rozporu se zákonem, anebo případy, kdy není zřejmé, zda vůbec nějaké důkazy byly v řízení provedeny“.

[26] V posuzované věci dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že rozsudek krajského soudu je stížen právě vadou nepřezkoumatelnosti pro nedostatek důvodů. Jak vyplývá z již uvedeného, žalovaný založil své rozhodnutí na tvrzení, že azylový příběh stěžovatele je nevěrohodný, přičemž poukázal na v něm obsažené rozpory a zpochybnil jeho pravdivost. Touto skutečností se však krajský soud vůbec nezabýval. Je sice pravdou, že žalobce v žalobě proti rozhodnutí žalovaného především rekapituloval svůj azylový příběh a poukazoval na příkoří, jemuž je ahmadíjské obyvatelstvo v Pákistánu vystaveno, současně se však ohradil proti tvrzení žalovaného ohledně rozporů v jeho výpovědích. Uvedl, že „rozpory jsou drobné a nepodstatné, vyplývají z nervozity a strachu žalobce, který cítí skutečnou obavu z pronásledování z důvodů v zákoně uvedených a bojí se o svůj život vzhledem k trvající situaci v zemi původ.“ Právě otázkou žalovaným tvrzených rozporů ve výpovědích stěžovatele se byl krajský soud povinen zabývat, neboť tato skutečnost představovala důvod pro vydání negativního rozhodnutí (neudělení mezinárodní ochrany). Na to ostatně upozornil i žalovaný ve vyjádření k žalobě, v němž mimo jiné uvedl, že žalobcova sdělení „jsou natolik nesourodá a protichůdná, že neskýtají dostatečné vysvětlení rozporů, na něž byl žalobce správním orgánem upozorněn. (...) Individuálními okolnostmi případu se žalovaný zabýval podrobně, byl nicméně nucen konstatovat nevěrohodnost žalobcových tvrzení jak stran jím předkládaných potíží, tak ve vztahu k jím uváděné příslušnosti k náboženské menšině Ahmadíjců.“

[27] Odůvodnění rozsudku krajského soudu se tedy zcela míjí s rozhodovacími důvody žalovaného a naopak je nahrazuje odlišnou právní úvahou, která však nenalézá oporu v obsahu správního spisu. Argumentace krajského soudu je povšechná a nereflektuje konkrétní okolnosti posuzovaného případu. Z odůvodnění rozsudku nadto ani nevyplývá, že by soud jakkoliv blíže pracoval s podklady o situaci v zemi původu a zohlednil je v kontextu azylového příběhu stěžovatele. Ve světle informací o poměrech ahmadíjského obyvatelstva shromážděných ve správním spise by totiž skutečnosti uváděné stěžovatelem (v případě jejich pravdivosti) nepochybně svědčily pro udělení některé z forem mezinárodní ochrany. Toho si byl zjevně vědom i žalovaný, který v odůvodnění napadeného rozhodnutí věnoval rozsáhlé pasáže problematice diskriminace a porušování základních lidských práv a svobod osob ahmadíjského vyznání v Pákistánu; své závěry o

neudělení mezinárodní ochrany však založil na nevěrohodnosti azylového příběhu stěžovatele.

[28] Nejvyšší správní soud tedy uzavírá, že rozsudek krajského soudu je nepřezkoumatelný pro nedostatek důvodů, tedy trpí vadou, k níž je soud povinen přihlédnout i z úřední povinnosti (§ 109 odst. 4 s. ř. s.). Za těchto okolností Nejvyššímu správnímu soudu nezbylo, než rozsudek krajského soudu zrušit. V dalším řízení bude na krajském soudu, aby se zabýval otázkou žalovaným tvrzených rozporů ve výpovědích stěžovatele, tj. aby zejména vyhodnotil, zda se jedná o tak zásadní nesrovnalosti, že činí azylový příběh stěžovatele nevěrohodným (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 5. 2009, č. j. 2 Azs 18/2009 – 79).

V. Závěr a náklady řízení

[29] Kasační stížnost je důvodná, a proto Nejvyšší správní soud napadený rozsudek podle § 110 odst. 1 věta první s. ř. s. zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení. V dalším řízení bude krajský soud vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 4 s. ř. s.). Současně pak v souladu s § 110 odst. 3 s. ř. s. rozhodne o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 10. prosince 2020

JUDr. Lenka Kaniová
předsedkyně senátu